

Львівський державний університет внутрішніх справ
Інститут права

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Збірник
матеріалів V Всеукраїнської
науково-практичної конференції

10 грудня 2021 року

Львів

УДК 34(477)(063)
Т 33

Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 15 грудня 2021 року № 5)

За загальною редакцією
Івана Красницького,
кандидата юридичних наук, професора,
директора Інституту права
Львівського державного університету внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО
Т 33 РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ : матеріали V Всеукраїнської
науково-практичної конференції (м. Львів, 10 грудня
2021 р.) / за заг. ред. І. В. Красницького. Львів : Львівський
державний університет внутрішніх справ, 2021. 404 с.

У збірнику подано тези доповідей, які оприлюднені на V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні», що відбулась у Львівському державному університеті внутрішніх справ 10 грудня 2021 року. Проаналізовано теоретичні та практичні проблеми сучасного стану розвитку правової системи України, а також окремі її елементи.

Для наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкого читацького загалу.

The collection contains abstracts of reports published at the V All-Ukrainian scientific-practical conference «Theoretical and applied problems of legal regulation in Ukraine», which took place at the Lviv State University of Internal Affairs on December 10, 2021.

Theoretical and practical problems of the current state of development of the legal system of Ukraine, as well as some of its elements are analyzed.

For scientific and scientific-pedagogical workers of higher education and research institutions, applicants for higher education, practical workers and the general public.

Опубліковано в авторській редакції.

УДК 34(477)(063)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2021

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 28.11.2021).
2. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Верховного Суду України від 27.02.2004 № 2. *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text> (дата звернення: 28.11.2021).
3. Дегтярьова І. В. Порівняльний аналіз зарубіжного і вітчизняного кримінального законодавства, що встановлює відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Форум права: електр. фах. вид.* 2011. № 1. С. 246–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_1_45 (дата звернення: 28.11.2021).
4. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.11.2021).

В. В. Сидорчук,

аспірант кафедри
кримінального процесу, детективної
та оперативно-розшукової діяльності
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

ОСОБЛИВОСТІ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧИХ, ЯКІ РОЗСЛІДУЮТЬ КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ

Досліджуючи питання, пов'язане із повноваженнями слідчих, які розслідують корупційні правопорушення, варто зазначити, що Кримінальному процесуальному кодексу України (далі – КПК) не виділяє спеціальні чи окремі види повноважень для відповідної категорії слідчих, також у КПК відсутнє розподілення повноважень слідчих за видовими ознаками злочину, який вони розслідують. Однак, незважаючи на відсутність у КПК прямої вказівки на кількісні або якісні особливості у реалізації своїх повноважень слідчим, який розслідує корупційні злочини – комплексний аналіз КПК і КК дає змогу виділити певні особливості у повноваженнях тої категорії слідчих, які розслідують корупційні злочини. Так, наприклад, зважаючи на можливий особливий суб'єктний склад кримінального провадження щодо корупційних

злочинів, а саме наявність викривача, якому кримінальним законом гарантуються заходи безпеки, винагорода, отримання інформації про хід розслідування – на слідчого покладаються додаткові обов'язки, щодо забезпечення належного процесуального статусу викривача.

Також, зважаючи на обмеження законодавця, щодо неможливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила корупційне кримінальне правопорушення, або кримінальне правопорушення, пов'язане із корупцією, передбачене профільними статтями КК, вбачається обмеженість слідчого, щодо реалізації ним під час розслідування відповідної категорії злочинів. Також, згідно із положень статті 69 КК вбачається неможливим за умови наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання і істотно знижують ступінь суспільної тяжкості кримінального правопорушення - призначення основного покарання нижче межі, встановленої в санкції Особливої частини КК, у випадку засудження за корупційне кримінальне правопорушення або кримінальне правопорушення, пов'язане із корупцією, що має наслідком зменшення тактичних прийомів слідчого під час проведення тої категорії слідчих (розшукових) дій, в ході яких він отримує показання від підозрюваної особи.

Також, в контексті особливостей реалізації слідчими повноважень під час розслідування корупційних злочинів, необхідно виділити специфічне джерелом отримання інформації для детективів НАБУ – повідомлення їх працівниками Національного агентства із запобігання корупції (далі НАЗК), так частина 3 статті 513 (Повна перевірка декларацій) закону України «Про запобігання корупції», зазначає наступне: «у разі виявлення за результатами повної перевірки декларації ознак необґрунтованості активів Національним агентством надається можливість суб'єкту декларування протягом десяти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом із відповідними доказами. У разі не надання суб'єктом декларування у зазначені строки письмових пояснень і доказів чи надання не в повному обсязі Національне агентство інформує про це Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру» [1]. Звісно, що враховуючи поняття дефініції «будь-яке джерело», детектив може самостійно проаналізувати декларації, які знаходяться у відкритому доступі, і якщо в викладеній інформації він виявить ознаки кримінального правопорушення, це також буде підставою для внесення відомостей до ЄРДР.

Ще однією особливістю у повноваженнях слідчого, який розслідує корупційні злочини, може бути наявність такого суб'єкту кримінального процесу як викривач. Так, КПК нам дає наступне визначення цьому суб'єкту «фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, звернулася із заявою або повідомленням про корупційне кримінальне правопорушення до органу досудового розслідування». Звісно, що у кожного суб'єкту наявні свої процесуальні права і обов'язки, не винятком став і викривач, права якого у значній мірі корелюються з обов'язками слідчого, так частиною 3 статті 60 КПК, передбачено, що «заявник, який є викривачем, крім наступних прав (отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію; отримувати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань; подавати на підтвердження своєї заяви речі і документи; отримати інформацію про закінчення досудового розслідування), має право в порядку, встановленому Законом України »Про запобігання корупції», отримувати інформацію про стан досудового розслідування, розпочатого за його заявою чи повідомленням». А вказана «інформація надається слідчим або прокурором у строк не більше п'яти днів з моменту подання заяви». Звісно відповідне повідомлення викривача про стан досудового розслідування має відбуватися в контексті недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування з повідомленням останнього про кримінальну відповідальність за розголошення певних відомостей.

Також, у зв'язку з наявністю викривача, КПК слідчому додатково надає ряд інших повноважень, пов'язаних із забезпеченням/сприянням виплати винагороди викривачу. Так, згідно із ч. 1 ст. 130¹ КПК «за повідомлення про корупційний злочин, активне сприяння його розкриттю, якщо грошовий розмір предмета злочину або завдані державі збитки від такого злочину в п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на час вчинення злочину, викривачу виплачується винагорода у вигляді 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або від завданого державі збитку після ухвалення обвинувального вироку суду, але не більше трьох тисяч мінімальних заробітних плат, встановлених на час вчинення злочину» [2]. З огляду на це, слідчий має чітко фіксувати момент, особу і особливості повідомлення про корупційний злочин; чітко фіксувати саме активне сприяння його розкриттю, і чітко встановити грошовий розмір

предмета злочину. Також від слідчого залежить первинна оцінка, критеріїв від наявності яких суд визначає конкретний розмір винагороди: персональності інформації («персональність інформації - інформація, повідомлена викривачем правоохоронному органу, повинна походити від його особистої обізнаності, у тому числі інформація, отримана від третіх осіб, не міститися в публічних звітах, результатах перевірок, матеріалах, дослідженнях, інформаційних повідомленнях тощо органів чи засобів масової інформації, крім випадку, якщо викривач є джерелом такої інформації, а також не бути відомою правоохоронному органу з інших джерел» [2]), і важливості інформації («важливість інформації - повідомлена викривачем інформація повинна містити фактичні дані, що можуть бути перевірені, і сприяти доказуванню хоча б однієї з обставин вчинення корупційного злочину, передбачених пунктами 1-3, 6 і 7 частини першої статті 91 КПК» [2]).

Також, відповідно до ч. 9 ст. 214 КПК «слідчий, дізнавач протягом 24 годин з моменту внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань у письмовій формі повідомляє Національне агентство з питань запобігання корупції про початок досудового розслідування за участю викривача, підставу початку досудового розслідування та інші відомості, передбачені частиною п'ятою цієї статті. Копія зазначеного повідомлення Національному агентству з питань запобігання корупції надається викривачу» [2].

У випадку складання обвинувального акту слідчим, у випадку участі у кримінальному провадженні викривача, до нього вносяться, в тому числі, анкетні відомості викривача (прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, місце проживання, громадянство) і розмір пропонованої винагороди викривачу.

Характеризуючи повноваження слідчого, який розслідує корупційні злочини, варто розуміти, що у контексті кримінального процесу вони майже ідентичні повноваженням слідчого. Законодавчо не визначено їх окремих форм чи видів, однак, специфіка кримінальних проваджень щодо розслідування корупційних злочинів, з її суб'єктивним складом, наявністю органів контролю за виконанням службовців покладених на них обов'язків, і законодавчих обмежень, щодо застосування до обвинувачених/засуджених за корупційні злочини осіб певних інститутів кримінального права – дає підстави, шляхом аналізу норм КПК, виділяти окремі особливості повноважень слідчих, які розслідують корупційні злочини.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> ;

Олександр Торбас,

професор кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
доктор юридичних наук, доцент
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

ОЦІНКА ЗАКОННОСТІ ОГЛЯДУ ТЕЛЕФОНУ, ЯКИЙ БУЛО ВИЛУЧЕНО ПІД ЧАС ОБШУКУ

Питання забезпечення прав учасників кримінального провадження завжди є ключовим при аналізі будь-яких кримінальних процесуальних інститутів. Навіть серед завдань кримінального провадження, які передбачені в ст. 2 КПК України, законодавець окремо виділяє охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Проте, в силу специфіки кримінальної процесуальної діяльності, а також значного обсягу прав, який може бути обмежений під час проведення окремих процесуальних дій, далеко не завжди вдається рівномірно забезпечити права всіх учасників кримінального провадження. Саме задля того, щоб мінімізувати кількість таких випадків, законодавець повинен максимально чітко сформулювати необхідні правові положення. Проте, як свідчить практика, чіткість формулювання – це не те, чим може похизуватися чинне кримінальне процесуальне законодавство. І однією з таких проблем є проблема дослідження мобільного телефону після його вилучення під час обшуку.

В першу чергу необхідно звернути увагу на відсутність чіткого нормативного визначення «телефон» у кримінальному процесуальному законодавстві. Як слушно зазначає М.І. Пашковський, «коли законодавець згадує про мобільний термінал системи зв'язку, то має на увазі насамперед мобільний телефон як відповідний пристрій для радіозв'язку (стілнийкового зв'язку). В класичному вигляді МТСЗ як «радіотелефон стільникового зв'язку –